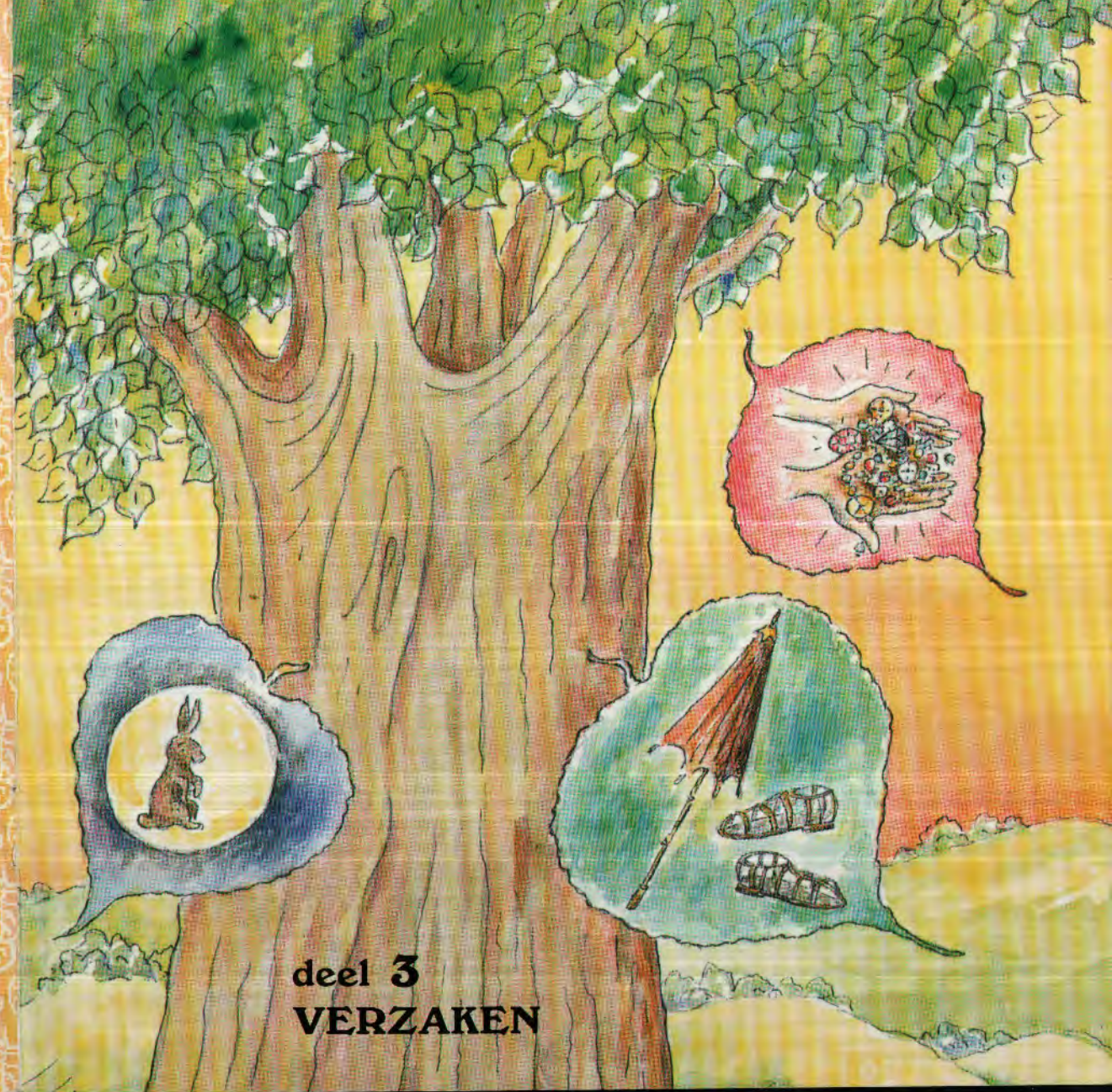


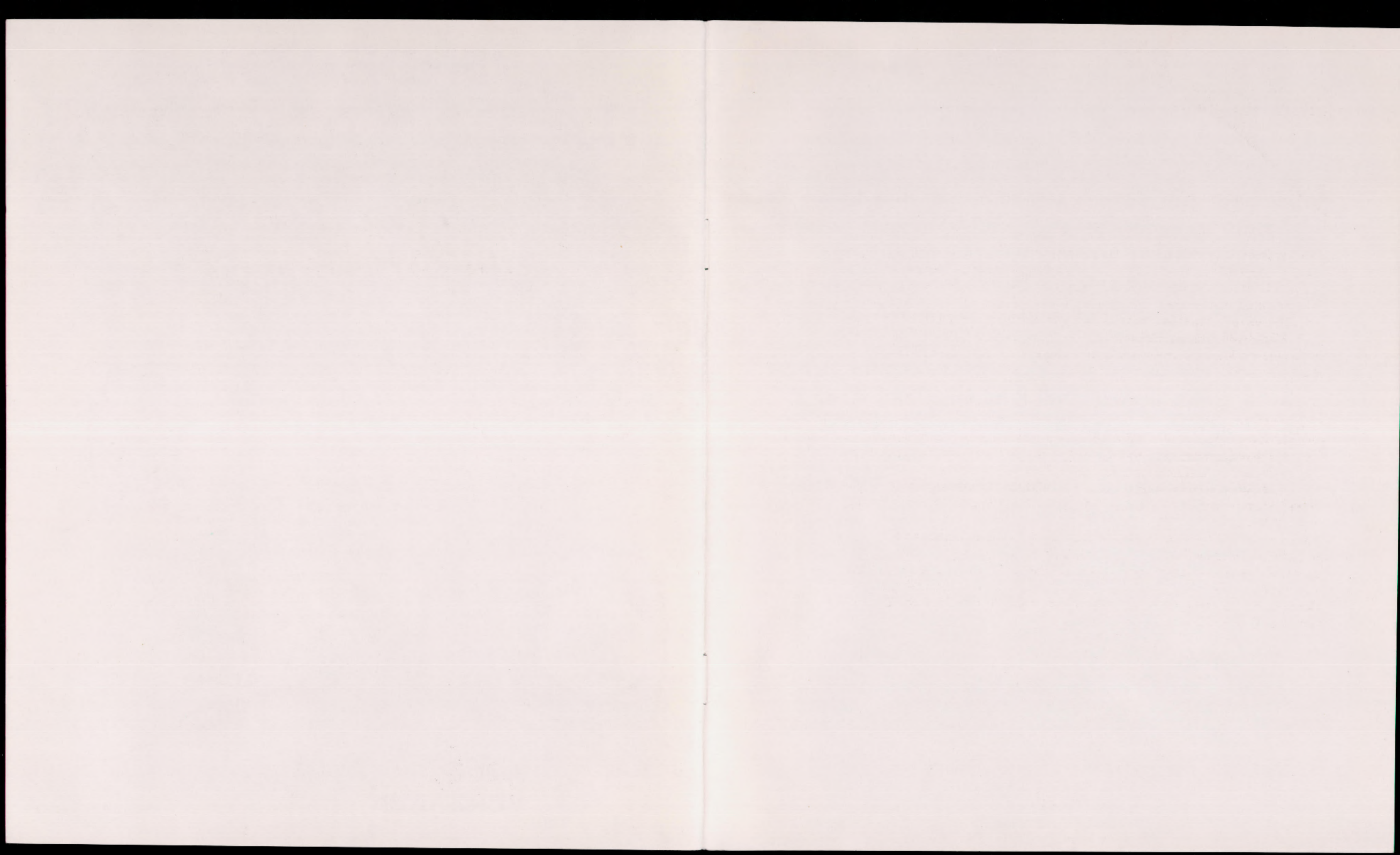
Jātaka's zijn verhalen waarin de Boeddha vertelt hoe hij in zijn vorige levens als Bodhisatta bezig was met het ontwikkelen van goede eigenschappen. Tien goede eigenschappen moest hij vervolmaken om een Boeddha te kunnen worden. Elk deeltje van deze serie gaat over één eigenschap (pāramitā). Eerst wordt de pāramitā kort uitgelegd. Dan volgt een 'idee om te doen'. Vervolgens kun je drie (bewerkte) Jātaka's lezen: makkelijk(*) minder makkelijk(**) en wat moeilijker(***) te begrijpen. Veel Dhamma-plezier.

Voor publicaties en/of nadere informatie:
Boeddhayāna Uitgeverij,
Stephensonstraat 13
2561 XP Den Haag

ONDER DE JĀTAKABOOM



deel 3
VERZAKEN



Informatie over:

*Boeddhayāna Centrum Nederland:

Het Boeddhayāna Centrum Nederland (BCN) is opgericht in 1973 en beheert twee kloosters: het Boeddhayāna Klooster te Den Haag en het Ehipassiko Klooster te Makkinga (Friesland). De hoofdmonnik en oprichter van beide kloosters is de Eerwaarde Mahā Thera Dhammawīranātha. De Eerw. Mahā Thera Dhammawīranātha is in 1953 geboren te Den Haag en werd op 14-jarige leeftijd Boeddhist. In 1977 trad hij in Indonesië onder leiding van zijn Leermeester, de Zeereerwaarde Jinamitto Nāyaka Thera, toe tot de Orde van (Therawāda) Monniken. Enige tijd na zijn inwijding kreeg de Eerw. Thera van zijn Leermeester de opdracht naar Nederland terug te keren om de Dhamma te onderwijzen.

*De Samenstellers:

Raphael Kips (correspondent uit België en vertaler van diverse Boeddhistische teksten) heeft de jātaka's vertaald vanuit het Engels. (Stories of Buddha's Former Births; edited by E. B. Cowell; Cosmo Publications India.)

Toesitā de Klerk is werkzaam geweest in het basisonderwijs en schrijft Boeddhistische verhalen voor kinderen. Zij heeft de vertaalde jātaka's bewerkt voor kinderen.

Māyā van Lobberegt, werkzaam in het onderwijs en medewerkster van het Boeddhistische kinderblad Ayo Ayo, heeft de lay-out verzorgd.

De illustraties en omslag zijn gemaakt door Wajirā Meerveld. Zij is illustratrice van beroep en heeft reeds meerdere kinderboeken op haar naam staan. Het geheel is tot stand gekomen onder de supervisie van de Eerwaarde Dhammawīranātha Mahā Thera.

ONDER DE JĀTAKABOOM

Deel 3
Verzaken

Onder de Jātakaboom:

Deel 1	Vrijgevigheid
Deel 2	Deugdzaamheid
Deel 3	Verzaken
Deel 4	Wijsheid
Deel 5	Energie
Deel 6	Verdraagzaamheid
Deel 7	Waarheid
Deel 8	Resoluut Voornemen
Deel 9	Liefdevolle Vriendelijkheid
Deel 10	Gelijkmoedigheid

Waar hebben we het over...?

Pāli	uitspraak	betekenis
Ānanda	Aanande	een monnik en de trouwe verzorger van de Boeddha
Ayoghara	Ajookhare	ijzeren huis
Benares	Benares	stad in India
Brahma	Bragme	een goddelijk wezen
kumāra	koemaare	kind, prins
Makhādewa	Makhaadewe	naam van de koning
Sakka	Sakke	koning van de dewa's
Wissakamma	Wiesakkamme	hemelse architect in het rijk van Sakka
Yuwañjaya	Joewandjaje	jonge overwinnaar
Yuditthila	Joediethiele	jonge strijder

©1996 Boeddhayāna Uitgeverij
uitgegeven door Boeddhayāna Uitgeverij
Samenstellers: Raphael Kips, Toesitā de Klerk en Māyā van Lobbereg
Omslag en illustraties: Wajirā Meerveld
eerste druk 1996/2540

ISBN 90-71329-66-6

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

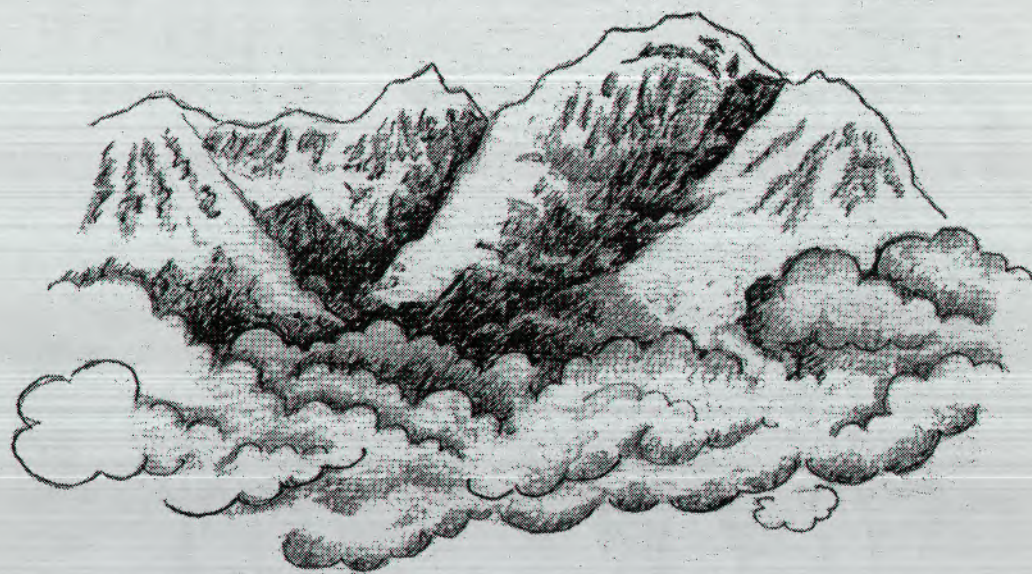
Toen Sakka dit zag, zond hij zijn knecht Wissakamma naar het Himālayagebergte en liet hem daar een grote kluzenaarshut bouwen. Hij gaf ook opdracht alle benodigdheden voor het heilige leven in de hut klaar te leggen.

De Bodhisatta zorgde ervoor dat in de nieuwe Sangha's alles goed verliep. Hij spoorde de mensen aan en vermaande ze wanneer dat nodig was. Zo verzaakte de Bodhisatta als prins de wereld en velen verzaakten met hem.

Aan het eind van dit geboorteverhaal vertelde de Boeddha wie iedereen geweest was: „De ouders van toen waren mijn ouders van nu; de mensen die de prins achterna liepen, waren mijn volgelingen van nu en ikzelf was de wijze Ayoghara.”

Inhoud

- 5 Over Verzaken
- 9 De grijze haar van koning Makhādewa *
- 11 Prins Yoewañdjaya en de dauwdruppels **
- 17 Het ijzeren huis ***





Toen de rijtoer was afgelopen, ging hij naar het paleis van zijn vader. Zijn vader keek hem vol liefde aan en zei tegen de hovelingen: „Neem mijn zoon mee, zet hem op een troon van juwelen, besprenkel hem met geurig water uit zeeschelpen en verhef de Witte Parasol met gouden slingers boven zijn hoofd. Mijn zoon wordt vandaag koning!”

Maar de Bodhisatta zei: „Vader, ik wil niets te maken hebben met het koningschap. Ik wens het heilige leven te leiden en ik vraag uw toestemming daarvoor.”

„Waarom, mijn zoon, wenst u het heilige leven te gaan leiden?”

„Vader, eerst verbleef ik tien maanden in een hol van mest. Toen verbleef ik zestien jaar in een huis van ijzer. Nergens kon ik naar buiten kijken. En alhoewel ik nu veilig ben voor de boze geest, ben ik niet veilig voor ouderdom, ziekte en dood. Ik ben het zat om steeds opnieuw geboren te worden. Geen koninkrijk voor mij, ik wens het juiste pad te bewandelen en vraag uw toestemming daarvoor.”

*„Geen leger of kracht zo groot
kan de mens weerhouden van de dood.
Dus ben ik vastbesloten en blij:
een heilig leven voor mij!”*

„O, grote koning, behoud het koninkrijk voor uzelf. Ik wil er niets van. Zelfs terwijl ik met u praat, sluipen ziekte, ouderdom en dood dichterbij.” En zoals een woeste olifant zijn stalen ketenen verbreekt, zoals een jonge leeuw uit zijn gouden kooi ontsnapt, zo verbrak de prins zijn banden met het wereldse leven. Hij groette zijn ouders en vertrok.

Toen zei zijn vader: „Ik wil het koninkrijk ook niet meer!” Hij liet het paleis voor wat het was en ging zijn zoon achterna. Nadat de koning was weggegaan, verlieten ook de koningin, de hovelingen, de brahmanen en de gezinshoofden hun woning. Het werd een enorme stoet van mensen: de hele stad ging de prins achterna!

De volmaaktheid van verzaken of nekkhamma pāramitā

Verzaken is een leuk woord, want als je het voor de grap doormidden knipt, krijg je twee woorden: *ver* en *zaken*. En wat betekent verzaken dan? Gewoon: alle *zaken* die ons niet gelukkig maken, moeten we *ver* van ons vandaan zien te houden! Soms lukt dat en soms niet. Daar moeten we niet moeilijk over doen, want moeilijk doen is ook een *zaak* die ons niet gelukkig maakt!

Verzaken doen we eigenlijk de hele dag door. Want de hele dag willen we gelukkig zijn. We kiezen steeds voor iets waarvan we denken dat het ons het meest gelukkig maakt. We willen bijvoorbeeld televisie kijken. Maar de buurjongen belt of we buiten komen spelen. Ja, en dan moeten we kiezen. Wanneer we kiezen voor televisie kijken, verzaken we het buiten spelen. Als we buiten gaan spelen, verzaken we het televisie kijken. We geven altijd het één op om het ander te kunnen doen.

Aan een geschoren hoofd en een pij kunnen we iemand herkennen die het gewone leven heeft verzaakt om het heilige leven te leiden. Zo iemand zegt daarmee eigenlijk: ‘Ik wil maar met één ding bezig zijn; met het bereiken van de Verlichting, want dat is het ware geluk. En daarom houd ik me ver van alle andere zaken. Geen gezin, geen baan en geen modekleren.’

Dat betekent dus ook dat zo iemand heel sober leeft en met weinig tevreden is. Die soberheid kan iedereen natuurlijk oefenen. Máár...

Dan komen we wel de grote vijand van verzaken tegen: hechten. Onze geest is een soort nietmachine: wanneer we iets fijn, lekker of mooi vinden, zegt hij: klikkerdeklik! Ik wil ge-nieten!!! En hup, daar hecht hij zich vast. Een mooie videoband, een zacht knuffeldier, een aardig mens, een verhaaltje voor het slapen gaan: de geest wil dat het blijft, hij wil het

allemaal vasthouden. Zelfs dingen die niet zo leuk zijn, wil de geest vasthouden! Maar dat is een grote vergissing, want ... alles verandert voortdurend en er is niets dat altijd blijft, zegt de Boeddha. De niet-machine maakt ons dus ongelukkig in plaats van gelukkig. Hij wil iets vasthouden wat je niet vast kunt houden. Wanneer we dat wat meer begrijpen, kunnen we ook beter kiezen voor wat ons wél gelukkig maakt.

Verzaken betekent dus: kiezen voor wat je écht gelukkig maakt. We hebben dat al geoefend met vrijgevigheid en deugdzaamheid. Weet je nog? En wat hadden we bij die twee ook hard nodig? Inderdaad: wijsheid. Voor verzaken geldt hetzelfde. Verzaken moeten we langzaam leren. Hoe wijzer we worden, hoe meer we gaan begrijpen welke dingen ons kort en eventjes gelukkig maken en welke dingen ons diep en werkelijk gelukkig maken. Gelukkig hoeven we niet te wachten met verzaken tot we helemaal wijs zijn. We kunnen de hele boel ook omdraaien en zeggen: 'Ben ik niet zo gelukkig? Dan zit er een nietje dwars en wordt het tijd om de 'Grote Speurneus' in te schakelen!'

Hoe dat werkt lees je in het Idee om te Doen.

Hier moest de prins goed over nadenken. Hij dacht: 'Tien maanden verbleef ik in de buik van mijn moeder. Toen ik daaruit kwam verbleef ik zestien jaar in het ijzeren huis. Nu ben ik uit deze gevangnissen van mest en ijzer bevrijd. Ik ben ontsnapt aan de tanden van de boze geest. Maar ik ben niet ontsnapt aan ouderdom, ziekte en dood! Waarom zou het koningschap me iets kunnen schelen? Als ik eenmaal koning ben, zal het moeilijk zijn om weg te gaan. Daarom zal ik vandaag nog aan mijn vader toestemming vragen kluizenaar te mogen worden. Dan ga ik naar het Himālaya-gebergte om daar het heilige leven te leiden.'



Na negen maanden was het ijzeren huis helemaal klaar. Toen de koning wist dat de koningin haar zoon ging baren, liet hij het huis inrichten en bracht hij haar naar binnen. In het ijzeren huis schonk ze het leven aan een zoon. Hij zag er prachtig uit en kreeg de naam Ayoghara-Koemāra, wat 'Prins van het IJzeren Huis' betekent.

En de boze geest? Die was verdronken toen ze water uit de rivier wilde drinken. Maar omdat niemand wist dat ze dood was, liet de koning de prins nog lange tijd in het ijzeren huis verblijven. Daar kreeg de prins les in alle belangrijke dingen en werd hij heel wijs.

Op een dag vroeg de koning aan zijn hovelingen: „Hoe oud is mijn zoon nu?”

„Zestien jaar, Sire. Hij is een held, sterk genoeg om duizend boze geesten in bedwang te houden.”

De koning besloot dat het nu tijd was de prins tot koning te kronen. Hij liet de stad versieren en gaf bevel de prins bij hem te brengen.

De hovelingen deden precies wat de koning wenste.

De stad werd versierd en de staatsolifant kreeg zijn mooiste kleed om. De prins werd prachtig aangekleed en boven op de olifant gezet.

Toen zeiden de hovelingen tegen de prins: „Mijn Heer, maak een rondtoer door de feestvierende stad en groet uw vader de koning. Van- daag zult u koning worden en de Witte Parasol gaan dragen als teken van het koningschap!”

De prins maakte de rondtoer en zag de prachtige parken, de mooie meren, de geurige bossen en de kleurige landerijen. Hij dacht: 'Dit alles is er en toch hield mijn vader me gevangen. Waarom? Welke fout is er in mij?' Hij vroeg het aan de hovelingen.

Ze zeiden: „Prins, er is geen fout in u. Maar uw beide broers werden verslonden door een boze geest en om uw leven te sparen, liet uw vader het ijzeren huis bouwen.”



IDEE OM TE DOEN

Ik wil, Ik moet, Ik zal, Ik vind, Ik heb en Ik ben: dit zijn de meest bekende 'nietjes' van onze geest.

Wees de komende tijd 'De Grote Speurneus' en ga op zoek naar de nietjes in jezelf.

Sommige nietjes zijn groot, die zie je zo: *Ik Wil Nu ...*

Andere nietjes zijn wat kleiner: *Hij wel en Ik niet ...*

Weer andere nietjes zijn zó klein dat je een vergrootglas nodig hebt om ze te zien: *Als ik straks maar...*

Zo zijn er duizenden nietjes, in alle maten en soorten. Ze zijn allemaal verschillend, maar ze doen hetzelfde: ze houden de geest gevangen. Dus:

Iedere keer wanneer je je niet helemaal gelukkig voelt, ga op zoek: 'Ahum, eens kijken, welk nietje zit me nu dwars?'

Een mooi glanzend ik-wil-ook-nietje? Of een ik-wil-nog-meer-nietje? Wil maar raak, ik verzaak!

Een venijnig scherp ruzie-nietje? Ruzie maar raak, ik verzaak!

Een kromgebogen zeur-nietje? Zeur maar raak, ik verzaak!

Een roestig jammer-nietje? Jammer maar raak, ik verzaak!

Gebeurt het weer? Oké, dan verzaak ik de volgende keer!



Het ijzeren huis

Lang geleden regeerde koning Brahmadata in Benares. Toen zijn vrouw een zoon kreeg was iedereen heel erg blij. Maar dat duurde niet lang. In de buurt van het paleis woonde een boze vrouw. Zij was in een vorig leven met koning Brahmadata getrouwd geweest en had toen geen kinderen kunnen krijgen. Daar was ze zo vreselijk kwaad over, dat ze gezworen had alle toekomstige kinderen van de koning op te eten. Zodra ze wist dat de koningin een zoon had gekregen, veranderde ze zichzelf in een afgrijselijk monster en ging naar de koningin. Ze pakte het kind en at het op alsof het een ui was.

De koningin schreeuwde luidkeels: „Mijn zoon! Een boze geest eet mijn zoon op!” Toen de koning op haar hulpgeroep afkwam, was de boze vrouw al weg.

De koning kon zijn oren niet geloven toen hij hoorde wat er gebeurd was. Hij dacht: ‘Wat kunnen we tegen deze boze geest beginnen?’ Toen de koningin weer in verwachting was, plaatste hij een sterke wacht bij haar. Maar zodra het kind geboren was, kwam de boze vrouw binnen en verslond ook dit kind.

De derde keer dat de koningin in verwachting was, droeg ze de Bodhisatta in haar schoot. De koning riep nu een aantal mensen bijeen en zei: „Iedere keer wanneer mijn vrouw het leven schenkt aan een kind, komt er een boze geest en eet het kind op. Wat kunnen we hier tegen doen?” Een oude man zei: „Boze geesten zijn bang voor ijzer. Als we een huis van ijzer maken zal de boze geest zeker niet binnenkomen.”

De koning luisterde naar de raad. Hij gaf alle ijzersmeden uit het land de opdracht een ijzeren huis te maken. Ze bouwden het midden in de stad. Alle delen van het huis waren gemaakt van ijzer: de pilaren, de muren, het dak en de grote vierkante hal die door lampen werd verlicht.



De grijze haar van koning Makhādewa

Heel lang geleden leefde er in het rijk van Wideha een koning die Makhādewa heette. Koning Makhādewa was een goede koning. Hij leefde deugdzaam en regeerde eerlijk. Een hele lange tijd was hij koning, wel 84.000 jaar!

Op een dag zei de koning tegen zijn kapper: „Vriend, wanneer je een grijze haar op mijn hoofd ziet, moet je me dat onmiddellijk vertellen.”

Een tijd daarna zat hij weer bij zijn kapper. En ja hoor! Tussen de ravenzwarte haren van de koning zag de kapper één enkele grijze haar. ‘Eén haartje maar,’ dacht de kapper, ‘zal ik dat zeggen of niet? Ja, de koning heeft erom gevraagd, dus zal ik het maar zeggen.’

„Sire,” zei hij, „er groeit een grijze haar op uw hoofd.” „Trek hem eruit en leg hem op mijn handpalm,” zei de koning. Met een gouden tang trok de kapper de grijze haar er voorzichtig uit en legde hem in de handpalm van de koning...

„Dwaze Makhādewa,” riep de koning uit. „Grijze haren groeien op je hoofd en wat heb je tot nu toe gedaan om van je zwakheden af te komen? Als je niet gauw begint is het te laat!”

De koning had op dat moment nog 84.000 jaar te leven, maar het zien van die ene grijze haar schudde hem wakker.

Het leek of hij in een hut van brandende bladeren stond, zó warm werd de koning. Het zweet droop van zijn lichaam en zijn koninklijke kleren benauwden hem.

‘Deze dag nog zal ik de wereld verzaken en het leven van een asceet gaan leiden,’ dacht hij bij zichzelf.

Aan de kapper schonk hij een dorp ter waarde van 100.000 muntstukken. Toen liet hij zijn oudste zoon halen.

„Zoon,” zei hij, „op mijn hoofd groeien grijze haren, ik word oud.

Ik heb mijn buik vol van wereldse zaken en pleziertjes. Het is de hoogste tijd dat ik me ga bezighouden met de vreugde van het heilige leven. Neem het koningschap op je en regeer goed. Ik zal naar het Mangobos gaan en daar het heilige leven leiden.”

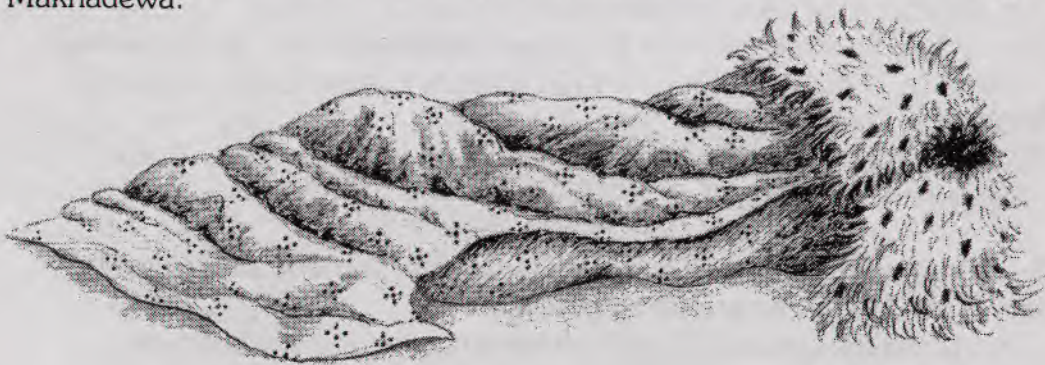
Toen de ministers zagen dat hun koning vastbesloten was om het heilige leven te gaan leiden, gingen ze naar hem toe en zeiden: „Sire, waarom wilt u nu ineens asceet worden?”

De koning liet hen de grijze haar zien en zei:

*„Kijk, deze grijze haar hier op mijn hand
is een boodschapper uit het dodenland,
die mij van mijn leven komt beroven.
Daarom wil ik aan mezelf beloven:
van nu af aan zal ik al mijn tijd besteden
aan vrede en geluk en het heilig pad betreden.”*

Na deze woorden legde hij zijn koningsmantel af en trok een oude pij aan. 84.000 jaren lang verbleef hij in het Mangobos en oefende zich in meditatie. Toen hij stierf was zijn wijsheid volmaakt en werd hij herboren in het Rijk van Brahma.

Aan het eind van dit geboorteverhaal vertelde de Boeddha wie iedereen geweest was: „Ānanda was de kapper, Rāhoela de zoon en ikzelf koning Makhādewa.”



De broers verlieten de stad en trokken naar het Himālayagebergte. Daar bouwden zij een kluizenaarshut en leefden van wat het woud hun gaf: vruchten en wortels. Dat was voldoende voor hen. Zo leefden ze een goed en zuiver leven en hadden allebei een goede wedergeboorte in de wereld van Brahma.

Aan het eind van dit geboorteverhaal vertelde de Boeddha wie iedereen geweest was: „De ouders van toen waren de ouders van de Boeddha nu, Ānanda was Yoeditthila en ikzelf was Yoewañdjaya.”

Toen zij hoorde wat haar zoon wilde, werd ze bleek van schrik en bleef de adem in haar keel steken.

„Mijn zoon, zo mooi als goud, zo sterk en goed. Ik wil je zo lang mogelijk bij me houden, verlaat me niet,” smeekte ze.

Maar de prins zei: „Zoals de dauwdruppels verdwijnen, zo verdwijnen ook onze levens. Laat me gaan, moeder, het leven is te kort om te verspillen.”

De koningin smeekte en smeekte, maar de prins wist waar hij voor had gekozen en week daar niet van af.

Uiteindelijk zag de koning in dat het geen zin had Yoewañdjaya tegen te houden. Hij begreep dat zijn zoon een keus had gemaakt waar hij niet van af te brengen was.

Hij stuurde de koningin weg en zei tegen zijn zoon: „Als dit is wat je moet doen, ga dan en maak er iets goeds van.” „Dank u, vader!” zei de prins blij.

Yoewañdjaya ging niet meteen weg. Hij ging eerst naar zijn moeder om afscheid te nemen. Onderweg kwam hij zijn jongste broer Yoeditthila tegen.

„Ik ga met je mee,” zei Yoeditthila. „Het mag van vader, ik heb het zojuist gevraagd!”

Samen gingen ze naar hun moeder. De koningin had al gehoord dat haar zonen weg zouden gaan. Ze vond het niet makkelijk om hen te moeten missen, maar ze begreep nu dat het voor hen het allerbeste was wat ze konden doen.

Daarom zei ze:

*„De oudste en jongste, waardevol als goud
verlaten de wereld voor een leven in 't woud.
Als het dan moet: het ga jullie goed.”*

Prins Yoewañdjaya en de dauwdruppels

Heel lang geleden regeerde koning Sabbadatta in de stad Ramma. Deze koning had wel duizend zonen! Van al die zonen wilde hij er maar ééntje op de troon. Dat was zijn oudste zoon, de Bodhisatta, die toen prins Yoewañdjaya heette.

Maar of Yoewañdjaya dat ook wilde? We zullen zien.

Op een mooie dag werd Yoewañdjaya heel vroeg wakker. 'Vandaag ga ik naar het park,' dacht hij. 'Ver weg van de drukte in het paleis. Lekker rustig onder de bomen lopen en op het gras zitten om na te kunnen denken.'

Hij liet zijn mooie strijdswagen gereedmaken en samen met de wagenmenner reed hij naar het park.

Onderweg zag hij iets vreemds, iets wat hij nog nooit eerder had gezien. Op de boomtoppen, grassprietjes, takken, spinnenwebben, op de punten van het biezennet, overal, waar hij ook keek, zag hij glanzende druppels. Het leken wel aaneengeregen parelsnoeren. Ze glinsterden in het zonlicht en als hij er vlak langs reed, trilden ze een beetje.

„Vriend Wagenmenner, wat is dat toch?” vroeg de prins.

„Dat is wat ontstaat als het 's ochtends een beetje koud en nat is. Ze noemen het dauw, Heer Prins,” antwoordde de wagenmenner.

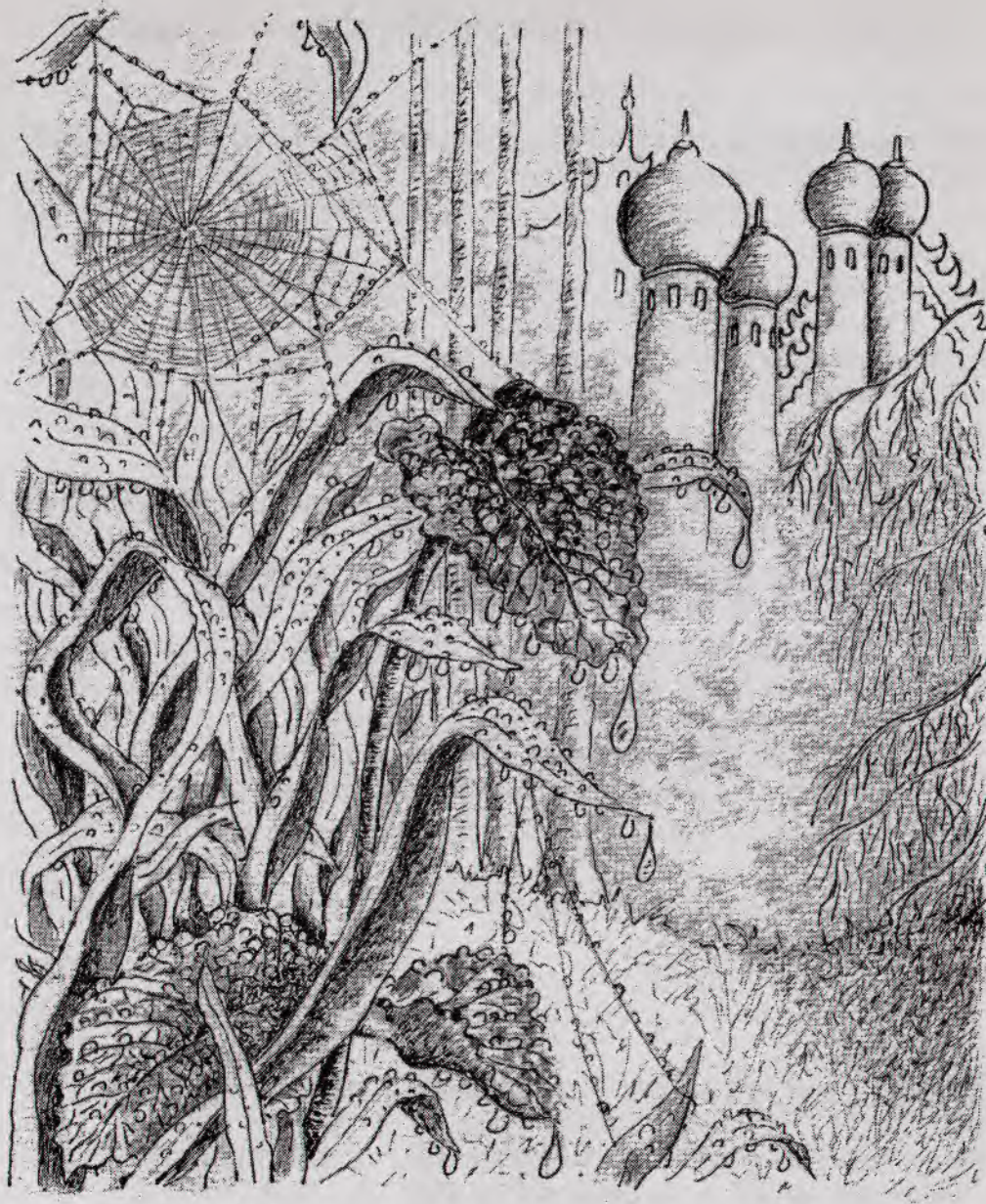
De hele dag bleef de prins in het park. Hij genoot van de stilte en dacht na over het leven.

Het liep al tegen de avond toen ze huiswaarts keerden.

Tot zijn grote verbazing kon de prins nergens meer een dauwdruppel ontdekken.

„Vriend Wagenmenner, waar zijn de dauwdruppels gebleven, ik zie ze niet meer.”

„Mijn Prins, de dauwdruppels verdampen in het zonlicht en sijpelen weg in de grond,” antwoordde de wagenmenner.



Toen de prins dit hoorde, werd hij bedroefd.
'Het leven van wezens is net zo vluchtig als de dauwdruppels,' dacht hij.
'Ieder moment kunnen we sterven. Het is de hoogste tijd dat ik me ga bevrijden van de last van ouderdom, ziekte en dood. Ik moet mijn ouders verlaten en de stilte van de bergen opzoeken. Ik moet het wereldse leven verzaken en het leven van een monnik gaan leiden.'

Zodra hij in het paleis terug was, ging hij naar zijn vader die in de Schitterende Rechtszaal zat.
Hij groette zijn vader en zei: „Vader, geef me alstublieft toestemming om het paleisleven te verlaten, ik wil monnik worden in de bergen.”
Wat schrok de koning toen hij dit hoorde. Zijn oudste zoon, de enige zoon die hij geschikt vond om hem op te volgen als koning, wilde monnik worden!

„Zoon,” zei de koning, „alles wat je wilt zal ik je geven en als iemand je kwetst, zal ik je beschermen. Alsjeblieft, ga niet weg.”
„Vader, kunt u me een middel geven tegen ouder worden?”
„Nee,” zei de koning, „dat kan ik niet.”
„En een middel tegen ziekte?”
„Nee, ook dat niet.”
„Een middel tegen de dood dan?”
„Nee, dat zeker niet.”
„Daarom wil ik het wereldse leven verzaken, koning, om het middel tegen ouderdom, ziekte en dood te vinden.”

Nog steeds aarzelde de koning.
Hij begreep er nu wel iets meer van, maar hij vond het toch heel moeilijk om zijn geliefde zoon te laten gaan.
„Haal de koningin,” zei hij tegen zijn wachters.
Onmiddellijk gingen de wachters op pad.
Even later brachten zij een gouden draagkoets naar binnen.
De koningin stapte uit en nam plaats naast haar man.